

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kaptoljevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Kaj hočemo?

Kadar liberalno meščansko časopisje odgovarja na naše misli, se, po pravici rečeno, večkrat vidi, da nas ti ljudje res ne razumejo. Oni večkrat res mislijo, kakor da za našimi besedami tičijo bogve kakšni postranski nameni. Zdi se jim, da imamo pri svojih političnih in socialnih zasnutkih pred očmi samo nadvlado »klerikalne« stranke. Oni domnevajo, da bi bili za obstoječi red v državi, če bi sedeli v vladi zastopniki S. L. S. in da zastopamo skrajno protikapitalistično stališče, le iz gole opozicije do kakšnega Pašića, Pribičevića ali Kukovca. Če bi bil na vladi namesto Pašića kdo drugi, menijo, da bi bili zadovoljni z »strojem države, da bi le imela kaj od stranke. Temeljita zmot!

Gibanje krščanskega socializma, ki ga mi zastopamo, je najbolj revolucionarno, kar si ga je mogoče misliti. To pa zato, ker ne stremi za nasilno, zgolj zunanjo in površno revolucijo, ampak hoče preobraziti moralno in socialno mišljenje človeške družbe, izkoreniniti protisocialno, sebično, na brezobzirni konkurenciji posameznih sil sloneče materialistično naziranje, dosedanje družbe, izvršiti revolucijo duhov, ki ji bo sledil prevrat na vseh poljih čisto naravno in z neobhodno nujnostjo. Zato ne damo veliko na nobene slučajne izpremembe in na zgolj strankarske kombinacije, ki so nam kvečjem nekake predstopnje korenitemu preobratu vsega obstoječega socialno krivičnega ustroja današnje družbe. Le kdor naše gibanje presoja s tega stališča, bo mogel zavzeti pravilno stališče ali proti nam ali pa za nas. Stranka nam pri tem ni vrhovni namen, ampak le sredstvo za namen, za uresničenje nove, protikapitalistične, resnično krščanske družbe. Stranke pridejo in gredo, ideal krščanske države ostane! Le, kdor to razume, more biti nasproti nam pravičen, naj potem izpoveduje katerokoli versko, politično ali gospodarsko naziranje o razumnem svetu.

Nihče ne more in ne sme dvomiti nad tem, da hočemo močno in srečno državo. Njene moči pa ne vidimo v tem, da država hodi po stopnjah lažinacionalizma, ki se od francoske revolucije sem v Evropi in Ameriki razvija v pogubni smeri samooboževanja naroda, ki sebe stavi nad vse druge, se ne zaveda solidarnosti vsega delovnega ljudstva in za svoje vrhovno merilo jemlje brezobzirno in od človeških moralnih socialnih zakonov neodvisno golo silo. Hočemo za splošnim svetovnim mirom stremeko državo, ki pa mora v to svrhu vpostaviti pravični mir sama v sebi, da ne bo en stran izkoriščal drugega. Nujni predpogoj za to pa je, da se premaga nadvlada kapitalističnega razreda in da se kapitalistični duh iztrebi tudi iz tistih slojev, ki kljub svojemu zaslužku pod kapitalizmom še sami globoko tiče v materialističnem naziranju. Zato polagamo glavno važnost na izčiščenje versko-moralnih pojmov v naši družbi, ki je sicer na dnu svojega srca res še krščanska, je pa v javnem življenju krščanstvo potisnila skoro popolnoma v ozadje. V zasebnem življenju skušamo slejkoprej slediti svoji krščanski vesti, zadoščamo zakonu krščanske ljubezni v ozkem krogu svojih zasebnih odnosov do tega ali onega našega sočloveka, zanemarjamo pa dolžnosti, katere nam nalaga krščanski moralni zakon z ozirom na celo družbo, na njen celotni ustroj, na državno življenje. V gospodarskem življenju sledimo brez izjeme zakonu brezobzirne konkurence, egoizma, dobička, izkoriščanja. Tudi najbolj si kristjani se v tem oziiru sklicujejo na železne zakone materije, na neizkorenljivost družabne neenakosti, na »višjo silo«, kakor da krščanstvo ni nauk neumorne borbe proti zlu v vseh svojih oblikah. To ni krščanstvo, to je fatalizem! To je zanikanje vsemožne sile duha, ki ima svobodno udejstvovati na zemlji zamisel najvišje pravičnosti in vse premagajoče ljubezni. To je zanikanje neskončnega dočloveštva vsake človeške duše, ki zahteva nad materijo, nad živalskimi nagoni, nad materialno bedo, da prenove oblike človeka.

Sila tega krščanskega duha je premagala suženjstvo. Sila tega duha je premagala tega duha je premagala

kruto zakonodajo rimskega in germanskega prava. V tem duhu je človeštvo spoznalo sramotnost svojega postopanja z duševno bolnimi, zločinci in zanemarjeno mladino. V imenu krščanstva so se veliki duhovi v Angliji začeli prvi boriti zoper suženstvo mednih sužnjev v tkalnicah in podzemskih kopih. V tem imenu se danes borimo za človeka dostojno existenco, za boljše higijenske in stanovske razmere, za delež na dobičku, za odpravo ženskega in otroškega dela, za to, da delavca osvobodimo ponižujočega pritiska neugodnih gmočnih razmer, da delo ne bo samo edini vir pametnega blagostanja vseh, ampak tudi čast, sveto opravilo, ne sramota, kar je danes res, ker služi le nakopičenju zemeljskih dobrin v par rokah in se ne

uporablja razumno za splošno povzdigo vsega človeštva, za njega moralno izpopolnitev!

Veliki boj za te ideale je danes program vseh krščanskih socialističnih strank na svetu in iz tega vidika jih mora presojati vsak, kdor pošteno misli in čuti za božje ljudstvo. Tisti, ki so res kristjani po imenu, pogani pa po svojem socialnem mišljenju, nam v tem našem boju ne morejo biti koristni; tiste pa, ki vsled raznih predsodkov niso v naših vrstah, pa res še krščansko čutijo in delajo, bomo radi šteli med svoje sobojevnike. Gospod je v znani evangelijski priči pohvalil tudi tistega hlapca, ki se je gospodarju navidez upiral in ga v svoji slepoti ni priznaval, pa je kljub temu v njegovem vinogradu delal.

Neuspeh generalnega štrajka na Primorskem.

Štrajk, ki ga je vprizorila tržaška delovna zbornica, v kateri so imeli komunisti vso oblast, proti napovedanemu znižanju plač, se je popolnoma ponesrečil. Že v kovinarskem štrajku se je jela znatno lomiti delavska solidarnost, a ko so komunisti nato proglasili generalni štrajk, se je pokazalo, da delavstvo ni več voljno slediti komunističnim poveljnikom. Cele skupine so odrekale pokrščino in ostale na delu. Tudi občinstvo topot ni simpatiziralo s štrajkom in je bilo ogorčeno zlasti nad terorističnimi čini — pokale so zopet bombe — nekaterih komunistov. Položaj je postal nevdržljiv in dne 29. m. m. je delovna zbornica naznanila generalnemu komisarju, da pojde delavstvo zopet na de-

lo. Odločitev o delovnih pogojih se prepusti osrednji federaciji v Rimu, s katero naj se industriji do najdalje 3. decembra pogodi. Industriji so pristali na to, da se pogajajo s centralno federacijo. Kakor poročajo iz Rima, vztrajajo tržaški industriji na sporazumu, ki so ga že bili pred tedni sklenili z delovno zbornico v Rimu, ki ga je pa bila tržaška delovna zbornica odbila. Po tem sporazumu se imajo plače v novih italijanskih pokrajinah izenačiti s plačami v Italiji. Komunisti niso mogli doseči niti amnestije za državne in občinske uradnike in delavce, ki so se bili pridružili generalnemu štrajku. Izid tega štrajka pomenja za delavsko stvar zopet težak udarec.

Z razorožitvene konference.

London, 30. novembra. Lord Churchill je imel sredi pri slavnostnem obedu prekomorskih bank govor, v katerem je dejal glede washingtonske konference, da je težko zunanje politike v dogovoru treh velesil, t. j. Angleške, Amerike in Japonske, da se zagotovi mir v Tihem Oceanu.

Pariz, 30. novembra. Napram vesti washingtonskega poročevalca lista »Petit Journal« se je izrazila državnemu departementu blizu stoječa oseba: Ameriška vlada je prepričana, da bi odgovore konference v Washingtonu, katero bi povzročilo predčasno odpotovanje odposlancev, moglo imeti težke posledice. Amerika bo delovala na to, da se konferenca ne razpusti poprej, dokler se ne rešijo nastopna vprašanja: 1. Dogovor glede razorožitve na morju. 2. Razveljavljenje angleško-japonske zveze. 3. Obveznost Japonske, da izprazni Santung. 4. Enako obveznost, kaktera se tiče Mandžurije.

Pariz, 30. novembra. V krogih Bele hiše se govori, da predsednik Harding ne namerava predložiti konferenci načrta bodoče zveze narodov. Predsednik meni, da bi to sedanjí položaj otežkočalo. Vprašanje svetovnih financ, zlasti pa vojnih dolgov naj pride najpoprej na dnevni red.

Novi ministri.

Žerjav mesto Kukovca.

Belgrad, 2. novembra. (Izv.) Sinoči po seji narodne skupščine so se zbrali demokrati poslanci v klubskih prostorih k seji, da izvolijo svoje kandidate za ministrska mesta. Seji je prisostvovalo okrog 60 poslancev. V začetku seje je bil obrazložen dejanski stan. Razvila se je izredno živahna in mestoma zelo ostra debata, na kar se je prešlo na volitve kandidatov. Za kandidata ministra notranjih zadev je bil izvoljen Svetozar Pribičević, ki je dobil pičlo večino. Ostali glasovi so bili oddani za predsednika demokratskega kluba Ljuba Davidovića in Vojo Marinkovića. Pribičević je bil ves čas zelo nerazpoložen in nestrpen. Neprestano je hodil po sobi in si nervozno grizel ustnice. Očividno je, da se je bal, da pri volitvah ne spodleti, kar bi se mu bilo tudi skoraj dogodilo. Ko se je videl rezultat glasovanja, ni nastalo med poslanci nič kaj preveč prijazno razpoloženje.

Nato se je volil kandidat za finančnega ministra. Večino je dobil dr. Kumanić.

Za ministra prosvete je bil skoraj soglasno izvoljen Ljuba Davidović, ki je iz-

javil, da ne more sprejeti izvolitve. V političnih krogih so mnenja, da se bo njegovim prijateljem posrečilo, da ga pregovore.

Vršiti bi se moralo še glasovanje o kandidatih za ministrstvo za šume in rube in za ministrstvo za socialno politiko. Volitev teh kandidatov pa se ni izvršila, temveč je bilo naročeno že izvoljenim trem kandidatom, da sami izberejo tri oziroma štiri za slučaj, da bi Davidović ne sprejel. Svetozar Pribičević in ostala dva ministrska kandidata so odšli v stransko sobo. Posvetovali so se malo časa in izjavili, da so si izbrali kot kolege v ministrskem svetu poslance Vojo Marinkovića, dr. Gregorja Žerjava, Rafajlovića in Ivo Krstela.

Nato so bili določeni zastopniki, ki obiščejo tekom današnjega dne Nikolo Pašića in Stanojevića, da jima javijo demokratske kandidate. Obenem bodo zahtevali, da morajo demokrati imeti v novem kabinetu istotoliko ministrov, kakor radikaleci. Dosedaj so imeli namreč radikaleci 7 ministrov, demokrati pa 6.

»Novi čas« v vsako hišo!

Plačani hlapci.

Zadnje vesti iz Beograda so javile, da je minister za socialno politiko dr. Kukovec na predlog šefa oddelka za soc. skrbstvo g. Ribnikarja imenoval 50 zastopnikov za Delavsko zbornico v Ljubljani. Pri tem sta g. Ribnikar in dr. Kukovec postopala na popolnoma samolasten način in samolastno določila socialdemokratov 26 zastopnikov v Delavski zbornici, liberalcem 10—13, Jugoslovanski strokovni zvezi pa samo 3 zastopnikov.

Ko so se pred časom vršile prve enquete na vladi, ki bi bile morale določiti razmerje zastopanih organizacij v Delavski zbornici, se je konstatiralo, da ima Jugoslovanska strokovna zveza 18.000 članov, socialdemokracije 11.000. JSZ je predlagala, naj se take vrste volitve v delavsko zbornico. To so socialdemokrati odklonili. Zakaj je jasno. Da bi se bilo stanje in moč posameznih organizacij jasno pokazalo, je stavila JSZ nato predlog, da se pregledajo komisijelno knjige posameznih organizacij in se tako nedvomno ustanovi številna moč posameznih organizacij. To so socialisti odklonili.

Zakaj? Ni težko najti odgovor. Vedeli so, da bi taka komisijelna ugotovitev članstva posameznih organizacij ne govorila njim v dobro.

Tako so se enquete na vladi razbile in organizacije bi se bile imele same med seboj zjediniti za razdelitev mandatov v Del. zbornico. Prišle pa so k sklepnim pogajanjem vse organizacije, samo socialisti ne. Ti so že takrat namigavali, da imajo že od vlade obljubljeno število mandatov.

Pri teh pogajanjih so vse organizacije priznale JSZ pravico do relativne večine v zbornici. Kljub temu je JSZ izjavila, da je zadovoljna, če dobi s socialisti paritetno zastopstvo, t. j. JSZ 17 zastopnikov in socialisti 17 zastopnikov.

V smislu tega sporazuma so tudi vse organizacije (izvzemši socialiste) poslale svoje kandidatne liste.

Gospod Ribnikar si je dal nato sestaviti natančno statistiko organiziranega delavstva. In tudi po tej statistiki, ki jo je vlada sama sestavila, bi imela JSZ večino. Toda g. Ribnikar je vsa ta dejstva postavil na glavo.

Protí vsem demokratičnim in parlamentarnim načelom je sam izbral po svoji volji, ne oziraje se niti najmanj na predloge in sklepe organizacij, zastopnike v Delavsko zbornico.

In sestavljal je listo zastopnikov sporazumno s socialisti demokrati.

Socialisti si do danes niso niti enkrat upali trdit, da so močnejši kot JSZ. Stavili smo jim javno vprašanje za največje industrijske kraje, da povejo svojo moč. Odgovorili so s frazami.

Pozvali smo vlado, da naj pregleda knjige in ugotovi število članov posameznih organizacij. Socialisti so se ustrašili in na vsoto ugovarjali.

Sklicujejo se socialisti edino na to, da imajo organizirane tkzv. »boljše« delavce, JSZ pa le navadne delavce. To je torej demokracija socialistov, da celo v delavske vrste skušajo zanesti razliko med »boljšimi« in »navadnimi« delavci. Tudi med delavstvom stvoriti buržuazijo kvalificiranih! Kdo pa je bolj potreben Delavske zbornice: ali »delavska« elita z gosp. Kristanom na čelu ali »navadni« delavci?

Trbovlje, Tržič, Jesenice, Vevče, Ljubljana — naj delavci teh največjih industrijskih center sami presodijo, s kakšno pravico so dobili socialisti 26, JSZ pa 3 zastopnikov!

Zato Jugoslovanska strokovna zveza ne prizna take Delavske zbornice, v kateri majorizira manjšina vse druge organizacije. Jugoslov. strok. zveza zahteva takojšnje volitve v Del. zbornico, da dobí delavstvo svoje zastopnike, ne pa vlada svoje v D. Z.

Tudi delavstvo ne bo zadovoljno s tako zbornico. Delavstvo ve, da nima od te zbornice, ki stoji s svojimi 26 socialističnimi zastopniki pod protektoratom izrazitih ekseponentov oderuških bank — g. Ribnikarja in g. Kukovca — pričakovati ničesar.

Ribnikar in Kukovec gotovo ne gojita gadov na svojih prsih. Če pa na tak kriče način podpirata socialpatriote, je vsakemu jasno, da »socialisti« tega kova niso prav nič nevarni kapitalizmu.

26 mandatov v Delavski zbornici! To je Judežev plačilo, ki so ga dobili social-patriotje zato, da so prodali delavstvo kapitalističnemu sistemu s tem, da so delali in glasovali za kapitalistično ustavo.

26 mandatov! Nagrada izdajice delavskih koristi, ki živijo — ne z močjo organizacije, nego po milosti gg. Ribnikarja in Kukovca.

26 Judeževih mandatov! Toda delavstvo je Judeže spoznalo po patrenih, ki jih ščitijo: dr. Žerjavovo »Jutro«, dr. Kukovec iz g. Ribnikar.

V Mamonovi službi.

Vsi ljubljanski listi se te dni obširno bavijo z afero, v katero je zapletenih več oseb, med njimi dva uradnika dveh ljubljanskih denarnih zavodov. Stvar je naslednja:

Zagrebski špekulant Omzy se je pečal z dobičkonosnim veriženjem in nakupovanjem zlatih cekinov (napoleonov), ki jih je potem tihotapil v Italijo. Skupno z nekim Jovanovičem, ki je bil tudi te vrste pošte-njak, si je nabavil zadnji čas za okroglo 4 milijone kron cekinov v Rumuniji, da bi jih potem iztuhotapil v Italijo. Ker pa naepkrat ni imel take vsote na razpolago, je iskal pomočnikov. Te je dobil v Ljubljani v osebah nekoga bivšega bančnega uradnika Mahniča, rodom iz Gorice in ljubljanskega trgovca Draščeka. Ta dva naj bi mu preskrbela potrebiti denar. Kakor se zdi, se je stvar razvijala tako, da sta ta dva pregovorila Janka Komarja, podravnatelja Gospodarske banke, in Križaja, uradnika Ljudske posojilnice, naj jima posodita potrebno vsoto. Ta dva sta to storila in izplačala denar v upanju, da se bo kupčija sijajno posrečila, naka- bosta vrnila v blagajno denar, za katerega nista izkazala nobenega kritja, in da bosta pri tem »posluc« tudi sama imela svoj delež. Bog ve, koliko takih »kupčij« se vrši vsak dan, ki se posrečijo in ne pridejo na dan. V tem slučaju pa se je stvar ponesrečila, in stvar je prišla na beli dan. Omzyjev tovariš Jovanovič je namreč prejel 4 milijone kron in odšel po zlato. Vrnil pa ni ne kron ne zlata in ne samega sebe. Jovanovič je poneveril celo vsoto. Sedaj se je za to začela zanimati zagrebska policija, ki je najprvo »retirala« Omzyja radi tega, ker je bil osumljen, da je zlato izvažal v tuje države. Kmalu je bilo policiji vse jasno, naka- so se izvršile aretacije vseh gori imenovanih oseb v Ljubljani, in sicer zaradi poneverbe. Kakor poroča Gospodarska banka, je njen podravnatelj brez vednosti načelstva res izdal precejšnjo vsoto iz blagajne brez kritja, da pa je zavod sedaj krit in da ne bo trpel škode. Tudi Ljudska posojilnica nam sporoča, da je njen uradnik za neopravičeno izplačilo dal popolno kritje. Zavod ne trpi pri tem najmanjše škode.

Sedaj ima zadevo v rokah sodišče. Ne da bi se spuščali v podrobnosti te zadeve, moramo pa kar reči nekaj načelnih besed k temu slučaju, ki kar izziva po kritiki sedanjih »Mamonov«.

Ali je ta slučaj edini svoje vrste? Ne! Cela vrsta afer je znana, znani so tihotapci dolarjev, znani tihotapci cekinov, znani raznovrstni drugi »tuhotapci« in špekulanti. Delo vseh »tuhotapcev« ima le cilj: obogatiti hitro, brez težave in komodno ter razkošno uživati. Četverica zgoraj imenovanih je enkrat imela smolo v lovu za Mamonomim blagom. Med tem pa ta lov nadaljujejo drugi s podvojeno vneto in perfriganostjo. In kdo trpi vsled tega. Valuta države in delo poštenega delovnega ljudstva.

Lov za Mamonom obsojamo. Toda pre-mnogo ljudi je, ki kolonejo verižnike in špekulante samo toliko časa, dokler sami ne najdejo prilike, na tak način obogatiti. Dokler bo ljudstvo na tak način obsojalo to po- četje, ne bo boljše. Mamonov duh je treba iztrebiti vsesred.

In še nekaj! Zavodi, ki temelje na zdravih in dobrih organizacijah krščan-kega ljudstva, so prvi poklicani, ta duh pobijati. V tem oziru bo treba še velikih naporov in resnih prizadevanj. Slučaj, ki smo ga navedli zgoraj, nam kaže, da ima Mamon svoje privržence in služabnike povsod. In nikjer ni večje nevarnosti, da kdo zataji svoja načela in prepričanje — če ga je seveda sploh imel — kakor v obližju Mamonovega sijaja. V tem oziru bo treba zanesti povsod železne odločnosti. Predvsem pa treba krščanskih značajev; ti so prvi, potem pride šele strokovna sposobnost.

Naše geslo pa bo poslej kakor doslej: Brezobziren boj Mamonomu suženjstvu! Pošteno in koristno delo naj živi!

Kam je šel denar ko-munistov.

Dr. Žerjav ima tudi svojo delavsko organizacijo, »Samostojno strokovno delavsko Unijo«. Predsednik po imenu je bivši komunist Čurhalek, tajnik pa znani Zupanc, ki je »špilal« že vse barve. Ta mož pisari raznim znanecem, zakaj naj bi delavce ne bil liberalci ter tako vabi v Žerjavovo organizacijo. Pri nekem pomen-

ku je povedal, da ima ta Žerjavova orga-nizacija veliko denarja. Dejal je, da ima 3 milijone na razpolago, katere je zaple-nila vlada komunistom. To je zanimivo priznanje — seveda če je gospod Zupanc

Seja narodne skupščine.

Belgrad, 1. decembra. Pred začetkom današnje seje narodne skupščine je mini-ster za vere Milivoj Jovanović iz zdrav- stvenih ozirih podal ostavko. Po otvoritvi so se prečitali zakonski načrti, ki so pred- loženi skupščini: o odgovornosti ministrov, o občinah, ki se izročijo posebnemu odseku, o proračunu, o državnih dohodkih in iz- datkih l. 1922, o dvanajstih za prvo čet- rletje prihodnjega leta itd. Dr. Korošec in tovariši so vložili predlog o ukinitvi § 18. zakona o zaščiti države od 2. avgu- sta 1921. Za ta predlog se bo izvolil na pri- hodnji seji poseben odsek. Zatem so se prečitala poročila imunitetnega odseka, ki se bodo razdelila poslancem in ki pridejo na dnevni red na prihodnji seji. — Posla- nec Savljanin se je odpovedal svojemu mandatu v okraju Čačak. — Sodišče za- hteva izročitev poslancev: Stjepana Radi- ča radi prestopka § 16.—18. tiskovnega zakona, poslanca Brandtnerja radi pre- stopka § 104. kaz. zak., Ivana Majcena ra- di prestopka žaljenja časti, Marka Došena

Naša zunanja politika.

Naša zunanja politika se vodi tajno in absolutistično, brez sodelovanja in brez kontrole naroda. Njena bilanca na koncu triletnega ujedinjenja je žalostna.

V sporu z Avstrijo smo izgubili Ko- roško. V sporu z Italijo smo izgubili del Kranjske, Goriško, Trst, Istro, Reko, Za- der in nekatere otoke. V sporu z Madžar- sko smo izgubili Baranjo. V sporu z Al- banijo smo izgubili celo demarkacijsko ozemlje. V sporu z Romunijo smo izgubili tretjino Banata.

Z Bolgarsko smo v napetem razmer- ju. Z Grško istotako. Naše razmerje z Ru- munijo se je prigodno zadnjih dogodkov na Madžarskem ohladilo in s tem je cela Mala ententa izgubila znatno na važnosti.

Z nobeno državo nismo v odkrito pri- jateljskih odnosih. Anglija nam je po- stala povodom netaktnega nastopa dr. Spalajkovića v Ženevi odkrito neprijazna. Severna Amerika se za nas ne briga. Francija deli svojo ljubezen med nas, Ita- lijo in Avstrijo.

Vse se od nas odmika. Mi si ne zna- mo nikogar pridobiti. Narod je pri vodstvu politike potisnjen v stran. Naši diplomatje so nesposobni, a vojaški krogi še nikjer niso zasledovali politike, ki bi služila za mir.

Dunajsko delavstvo proti dragini.

Dunaj, 1. dec. Delavstvo floridsdorf- skih tovarov je danes, kakor govore, vsled narasle draginje prenehalo z de- lom. Nato se je zbralo v demonstracijski obhod po cestah in odposlalo posebno delegacijo k zveznemu kanclerju, kate- remu je predložilo zahteve glede pobijanja draginje. V poznih popoldanskih urah se jim je pridružil delavstvo drugih tovarov.

Dunaj, 1. dec. Manifestacije delav- stva so povzročile, da je prišlo danes v središču mesta do izgrediv, zlasti proti velikim kavarnam in trgovinam, ki so bile mestoma oplenjene.

Dunaj, 1. dec. Danes so se zbrali zaupni- ki delavstva iz podjetij v Ottakringu, Hitzin- gu, Meidlingu in Floridsdorfu, kakor tudi iz mestnega dunajskega skladišča. Seji sta prisostvovala tudi zvezni kancler dr. Schober in finančni minister dr. Gürtler. Zastopniki floridsdorfskih delavcev so opo- zarjali na razburjenje delavstva, ki je bilo povzročeno po strahoviti draginji. V imenu delavstva so zahtevali od vlade, da izpolni nastopne zahteve: 1. Nemudne odredbe, da se takoj in popolnoma iz- vede finančni načrt. 2. Da se stavi »od kontrola promet z devizami in valutami in da se kaznujejo oni, ki se zoper to pre- greše. 3. Da se dvigne davek na posestva. 4. Da se uvede provizorični davek na imovino. 5. Naznačenje vseh denarnih zvezkov, da se dvigne kronski kurz. 6. Uvozna prepoved za luksuzno blago. 7. Da se cena živil polagoma zniža, ne da bi se pri tem zmanjšale delavske pla- če, in da se uvede otroško zavarovanje. 8. Da se najstrožje nastopa zoper veriž- nike in oderuhe. Tekom debate je pov- zel besedo dr. Schober in je zavračal očit- ke vladi ter omenjal, da je vlada z vsi resnostjo premišljevala o finančnem na- črtu. Glede stavljenih zahtev bo v po- drobnem govoril finančni minister. Upa, da bodo njegove izjave zadostile zboro- valcem. Zoper navijače cen in oderuhe se bo nastopilo. Zvezni minister za finan- ce dr. Gürtler je nato obširno poročal o delovanju, ki ga je razvijal kot finančni minister od 5. oktobra dalje, in je po-

govoril resnico — ki nam razkriva tudi tajnost, da to ni le Žerjavova marveč tudi vladna organizacija tistih delavcev, ki bi radi tičali pod vladno bankokratov.

za čine po § 103. kaz. zak., Dušana Bo- škočiča radi obrekovanja pčtom tiska, dr. Janka Šimraka za čine po § 92. kaz. zak., ozir. §§ 103. 104. kaz. zak. in končno Mi- loša Moskovljevića za čine po 213. kaz. zak. Zahteva se je odkazala imunitetne- mu odboru. — Socialistični poslanec Ne- deljko Divac je interpeliral o uspehu en- ket, ki sta imeli preiskati zlorabe na po- sestvu Belje in v topčiderskih kolonijah. Skupščina je sprejela predsednikov pred- log, naj dotična enketna odseka svoje delo nadaljuje. — Finančni minister Kuma- nudi je prosil, naj skupščina reši zakonski predlog o dvanajstih do najkasneje 10. t. m. Predsednik je predlagal skupšči- ni rok 6 dni. Predlogu sta se uprla dr. Šimrak in Lazič in nekateri drugi zem- ljoradniki. Nastal je hrup. Predlog je bil z običajno večino glasov sprejet. — Pred- sednik je pozval parlamentarne odseke, naj se takoj sestanejo na delo. — Prihod- nja seja bo v torek, dne 6. t. m.

drobno govoril o zahtevah, ki so jih sta- vili delavci.

Dunaj, 1. dec. Po draginjskih demon- stracijah pred parlamentom je odkorakala množica v posameznih skupinah proti sre- dišču mesta. Pri tem je razbila na Ringu vse kavarne, restavracije, hotele in trgo- vine. Mestoma so demonstranti uporabili priliko, da so plenili. To se je zgodilo zla- sti v hotelu »Bristol« in »Schwarzenberg- Kasino«. Policija je aretirala mnogo oseb, katere je odpeljala na tovarnih avtomobi- lih. Pri njih so našli več ukradenih stvari, zlasti obleke. Da bi se preprečili ponovni izgrediv od neodgovornih elementov, ki so igrali povsod glavno vlogo, so varstvene oblasti ukrenile vse potrebno zoper to. Zvečer izdana odredba policijskega ravnatel- jstva prepoveduje zbiranje množice. Vr- še se pogajanja med vlado in političnimi strankami.

Dunaj, 1. dec. Korespondenca Wil- helm javlja k današnjim dogodkom: Že pri korakanju pred parlament je prišlo do izgrediv, kjer so bila v I, II. in XX. okraju razbita okna po kavarnah. Posamezne sku- pine demonstrantov so hotele vdreti v pa- rlament, pri tem je padlo več strelcev. Ko je množica odšla od parlamenta, je naraslo število do 30.000. Po mnogobrojnih trgo- vinah na Ringu so demonstranti razbili no- tranjo opravo. Zlasti veliko škodo imata hotel »Bristol« in »Schwarzenberg-Kasi- no«. Tudi na Kärntner Strasse so bila po- bita okna v nekaterih trgovinah in so bila oplenjena nekatera skladišča. Tudi ko se je množica že razhajala, je prišlo do izgre- div. Pri tem je bilo ranjenih več oseb, med temi nekaj stražnikov. Policija je are- tirala okoli 400 oseb.

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zürich, 2. dec. (Izv.) Budimpešta 0.82, Berlin 2.90, Italija 22.70, London 21.85, Newyork 522, Pariz 38.60, Praga 5.80, Du- naj 0.16, Zagreb 1.85, Varšava 0.15, nekol- kovane avstr. K 0.10.

Zagreb, 2. dec. (Izv.) Budimpešta 38.50, Italija 11.85, London 11.45—11.50, Newyork 280, Praga 311, Dunaj 3.60.

Politični dogodki.

+ Volkovi ali ljudje? »Prager Tag- blatt« priobčuje predgovor nove knjige Bernharda Shawa, ki bo pod naslovom »Nazaj k Metuzalemu« izšla bodočo po- mlad. V predgovoru očita Shaw zapadnim državam izdajstvo nad zapadno civilizaci- jo, ker so se bile zvezale z vzhodom proti Nemčiji, namesto da bi bile ravnale obrat- no. Nič manj nesrečen ni bil mir z blo- kado in lakoto proti Nemčiji. »Kako se bo vse to končalo« — pravi Shaw — »še ne vemo. Če se zbero volkovi, da umore ko- nja, je konjeva smrt le povod, da se vol- kovi trgajo med seboj za najboljši grizljaj. Ljudje niso boljši nego volkovi, če nimajo boljših načel; zato vidimo, da nas premir- je in mirovna pogodba nista osvobodila vojne.«

+ Iz italijanske notranje politike. Te dni se je izvršila v razmerju italijanskih parlamentarnih strank znatna izpremem- ba. Združili sta se dve demokratični stran- ki: socialna in liberalna, ki štejeta skupaj 143 poslancev. To je sedaj najmočnejša parlamentarna stranka, dočim so bili to dosedaj socialisti s svojimi 122 poslanci, a takoj za njimi so prišli popolarji, ki imajo 106 poslancev. Nova stranka se imenuje »Skupina demokracije«. — Parlamentarna skupina ljudske stranke je sprejela dnev- ni red, ki izraža sedanjí vladi zaupanje. — Socialisti so v parlamentu podali izja- vo, v kateri izražajo vladi svoje nezaupa-

nje zaradi njene politike nasproti fašistom, ki niso samo nacionalisti, ampak pred- vsem branitelji privilegirane meščan- stva.

+ To bo pa objektivno. Iz Belgrada poročajo, da je bil 30. m. m. v avdienci pri kralju bivši demokratiški minister dr. Kra- mer, ki da je poročal o razmerah v Slo- veniji. Ne verjamemo da bi bilo poročilo tako objektivno, kakor bi na takem mestu moralo biti in kakor bi bilo edino tudi koristno.

+ Demokratske strankarske priredit- ve na državni račun. Na zadnji demokrat- ski strankarski kongres v Belgradu so pri- šli tudi delegati iz Crne gore. Da jih za- radi tega ne bi bolel lastni žep, so demo- kratki uredili stvar tako, da se je istočasno vršila konferenca zastopnikov pasivnih krajev. Vdeleženci te konference so do- bili iz državne blagajne po 150 dinarjev dnevno in tako so prišli demokratiški črno- gorski delegati lepo na svoj račun. Demo- kratki pač ravnajo po načelu: Država — to sem jaz!

+ Kdo drži Svetozara Pribičevića. »Slobodna Tribuna« se peča z izjavo de- vatorice hrvatskih demokratov, ki so se smatrali za nasprotnike Pribičevićeve po- litike, med njimi bivši ban Tomljenović in dr. Angelinović. Izjava pravi, da je Pribi- čevićeva politika prava in da doživlja vsak dan nove uspehe. Take izjave od hrvatske strani je Pribičević zaželel zato, ker nje- gove šanse med Srbi samimi vsak dan bolj padajo. »Slobodna Tribuna« ugotavlja sprito te izjave, kdo drži Pribičevića, čigar politika je povzročila za hrvatski narod toliko zla. Pribičević je to izjavo hrvatske demokratske devatorice izsilil z »ovsom« in bičem in to potom »političnih obedov« na zagrebškem namestništvu. Zalostno, da se je ta devatorica celo danes še upala posta- viti v nasprotje z ogromno večino Hrvat- skega naroda. »Sl. Tribuna« zaključuje: »Kdo bo sedaj še verjel pravljicam o nekih »izpremembah kurza« med demokracijo in o nepribičevićanskem demokratizmu? Do- sedaj je demokratska stranka izdala vse točke svojega programa — razen točke o centralizmu in parcelaciji; a sedaj vemo, da se polagajo tudi vsi vitalni interesi kon- solidacije v državi in med plemeni pa tudi vsa osebna prepričanja in celo osebni ugled — pred noge g. Svetozaru, zanj in oblasti!«

+ Klici na pomoč. Belgrajski »Po- kret«, uvaževano obrtniško glosilo, prina- ša »Apel na kralja« s podpisom dr. B. S. Nikolajevića. Clankar kaže na obupno sta- nje naše zunanje in notranje politike, na naš finančni polom in nasvetuje, kako naj skušamo priti na trdna tla. Po njegovem mnenju naj se takoj ustanovi nova vlada iz neodvisnih poklicnih politikov ter iz politikov manjših parlamentarnih skupin. Ta vlada naj bi bila nasproti sedanjima vlad- nima strankama nevtralna ter naj bi jo stranki v parlamentu podpirali, da bi se izglasovali proračun, volivni zakon in po- slovnik. Na spomlad naj bi bile volitve, ki morajo pokazati, ali narod še zaupa se- danjima največjima strankama ali ne.

+ Vuk — separatist? »Glasnik Srp- ske Književne Zadruge« poroča, da je mi- nistrstvo za finance brisalo iz proračuna postavko 50.000 dinarjev, ki so bili dolo- čeni za proslavo jubileja Vuka Stefanovića Karadžića. Ta mož je, kakor znano, zbral in izdal srbske narodne pesmi, položil v književnosti temelj narodnemu jeziku in razširil srbski sloves širom kulturnega sveta. Danes jugoslovanska država ne zmore za proslavo njegovega spomina borih 50.000 dinarjev, kar ni niti toliko, kar stane na leto državo »priateljica« ka- kega načelnika ali kontrolorja. Vuk je mo- ral pasti v nemilost. Morda je policija od- krila kje kake opazke ali podčrtane be- sede, iz katerih bi bilo razvidno, da je bil Vuk separatist in protidržavni element? Kdo bi danes vedel, nad čem vsem bi se utegnili izpodtikati zvijačno oko državo- tvorcev?

+ Kako socialdemokracija napreduje. I. a š k o. V nedeljo dne 27. novembra se je po dolgem odlogu zopet vršil shod social- demokratske stranke. Nič ni pomagala ve- lika požrtvovalnost njihovih zaupnikov, pomagalo ni nič, da je Lojz, ko je čital raz- glase, omenil, da imajo socialdemokrati v pivnici nekega hudirja, da bi ja šlo ljud- stvo gledat, v kakšni podobi da se je pri- kazal. Shod je bil čista prava polomija so- cialdemokracije v Laškem. Pri lanskim vo- litvah so bili socialdemokrati še skoro naj- močnejši. Pri Sv. Krištofu so imeli največ glasov, do občinskih volitev so nazadovali tako, da niso nikjer sestavili svoje liste. Kakor vsako nedeljo, se je tudi 27. novem- bra zbralo v pivnici do 30 ljudi, tudi žen- ske in pivec, pristaši vseh strank. Govornik sam je konstatiral, da je to menda polomija JSDS v Laškem. In zakaj ta polomija? Pre- l volitvami so socialisti kričali: Za nas naj glasuje, kdor je za avtonomijo, za pravič- n agrarno reformo, za republiko, proti milita- rizmu. Tedaj je marsikdo verjel. Sedaj pa so socialdemokratski poslanci le rezervi- rali srbskih demokratov v Belgradu. Odtod polomija.

Dnevni dogodki.

— »Naša Moč« bo z novim letom izhajala kot strokovno glasilo »Jugoslovanske strokovne zveze«.

— Božične in velikonočne počitnice. (Uradno.) Z ozirom na časopisne vesti, da se višji šolski svet bavi z mislijo, skrajšati božične in velikonočne počitnice, se uradno objavlja, da višji šolski svet ni sklepal in se tudi ne posvetoval o skrajšanju ali in se sploh predruženju božičnih in velikonočnih počitnic. Pač se strinjajo mnenja vseh nadzornikov ravno v tem, da ostanejo omenjene počitnice v dosedanjih izmeri in v meji dosedanjih dni, ker odgovarja to vzgojnimi in učnim načelom.

— Železničarsko gibanje. 30. m. m. se je oglasila pri ministrskem predsedniku Pašiču deputacija železničarjev iz cele kraljevine in mu predložila železničarske zahteve.

— Kdaj mislijo izplačati draginjske doklade na milostne pokojnine železniškim vpokojencem? Koliko časa bodo še stari vpokojenci in vdove, ki so služili pri železnici, nekateri celo 50 let in še več, stradali? Ali ni to škandal, da se puste ubogi vpokojenci še nadalje stradati? Ali ni še dovolj trpljenja? Kaj so pretrpeli in še trpijo ti starčki in vdove, ne da se niti popisati! Ali niso ravno tako zvesto in pošteno opravljali svoje službe, kakor drugi. Znano je, da je ministrstvo saobračaja v Belgradu draginjske doklade na milostne pokojnine že reguliralo. Kaj pa pomaga samo regulirati, ako se potem to tudi faktično ne izvede? Gospodje, ki imate usodo teh ubogih vpokojencev v rokah, ne pustite, da železniške uprave še nadalje zavlačujejo izplačilo že reguliranih doklad. Imejte pred očmi solze, ki tečejo po starih izmučenih obrazih, skoraj do smrti stradanjih železniških vpokojencev in vdov. Zavedajte se, da je zima tukaj in ti ljudje so brez hrane in kuriva, kaj šele obleka! Ne pustite, da se ta krivica godi še nadalje. Pričakujemo, da se bodo že regulirane draginjske doklade prizadejim nemudoma nakazale. — Društvo vpokojencev južne železnice.

— Znati je treba. V Kragujevcu potrebuje država primerno poštno poslopje. V svrhu je zelo pripravna zgradba tamosnjega hotela »Takovo«. Hotel je bil tudi na prodaj, a kupila ga ni država, ampak dva Belgrajčana, in sicer za 185.000 dinarjev. Od teh dveh kupuje sedaj poštno ministrstvo zgradbo za 660.000 dinarjev. Znati se mora.

— Tržiške novice. V nedeljo se je igrala na odru Našega doma igra »Lovski tat«. Polna dvorana občinstva, vrlo dobro igralso osebe, društvena godba med odmorji, — vse to je napravilo prijeten večer. — V ponedeljek je predaval v društvu g. svetnik Potokar o najmočnejši velesili, ki je — časopisje. Koncem predavanja je pozival mnogoštevilne poslušalce na krepko agitacijo za katoliške lišete. — G. kaplan Milavec je omenil teden-ske dogodke v državi. Omenjamo, da se po vseh predavanjih občinstvu razložilo vse važne dogodke dotičnega tedna. — Socialni tečaj, ki se vrši ob nedeljah v ljudski šoli, je dobro obiskan. Se vedno se priglasi kak nov udeležnik. — V ponedeljek priredi društvo Miklavžev večer ob 7. uri zvečer v Domu. Igrala se bo igra »Robinson«, nato pride Miklavž s sijajnim spremstvom in bo obdaroval vse pridne malčke. ki bodo gotovo zasedli dvorano. — Predilnica se je te dni spomnila vseh delavcev in delavk, ki so delali 25 let v tovarni. Dobili so po 300 odnosno 400 K na reke. Kajpada so bili obdarovanci teh božičnih daril silno veseli in hvaležni.

— Delavsko statistiko izdelujejo v ministrstvu za socialno politiko. Predvsem gre za ugotovitev števila brezposelnih v Jugoslaviji.

— Drag drobiž. Vladni finančniki so lani naročili v Kruppovi tovarni v Bern-dorfu pri Dunaju kovan drobiž po 5, 10 in 25 par. Po dogovoru se ima dobiti plačati v švicarskih frankih. Spricho visoke valute tega denarja bo morala naša država drobiž dražje plačati, nego bo znašala njegova vrednost.

— Okradena zlatarna. Dne 23. t. m. je bilo izložbenega okna zlatarja Šnedorja v Pakracu ukradeno mnogo zlatnine in srebrnine: 40 zlatih prstanov, do 30 zlatih in srebrnih ur itd. Tatvine sumljiv je mlad moški majhne postave, ki ga sedaj iščejo.

— Vlom v železniški voz. Na postaji Sevnica je bilo vlomljeno v tovarni železniški voz in ukraden iz njega zaboj emajlirane posode z znakom »A. W.«

— Po nesreči ustrelil svojo ženo. Narednik vojaške godbe v Splitu Armand Bortolazzi je minolo soboto na svojem domu popravljal star revolver. Žena je stala poleg in opazovala njegovo delo. Nena-doma se revolver sproži in kroga je prodrla narednikovi ženi prsi. Nesrečnica, ki je bila v 6 mesecu nosečnosti, se je zgrudila in v par hipih izdihnila.

— Paroplovba na zadržni podlagi. »Zveza jugoslovanskih pomorščakov« je

osnovala paroplovno zadrugo »Brodar«. Namen zadruge je, pospeševati brodarstvo in ribarstvo na morju in rekah in nabavljati v ta namen potrebni material. Deleži so po 10 dinarjev.

— Nov dnevnik. S 1. decembrom je začela zagrebška »Slobodna Tribuna« izhajati kot dnevnik. List hoče tudi v bodoče ostati nestrankarski.

— Tat na posteljnino. Po raznih krajih Štajerske in Dolenjske se je dni oglašal po gostilnah in hotelih neki moški, ki je najel prenočišče in nato povsodi odnesel posteljnino v vrednosti od 2000 do 8000 K. Govoril je brežiško narečje in se podpisoval z napačnimi imeni. Star je bil približno 27 let.

— Tatvina trikotnega blaga. Sejmarju Feriju v Novem mestu je bilo ukradenega za 12.000 K trikotnega perila in otroških oblek.

— Ukradena konjska oprema. Karlu Muleju na Vrhniki je neki zlikovec ukradel konjske opreme in odelj za 20.000 K.

— Slovenski železničarji na Hrvaškem. Iz Zagreba nam pišejo slovenski železničarji: Koncem letošnjega poletja so posetili srbski profesorji Slovenijo, predvsem Ljubljano in Gorenjsko. Odnegli so v Belgradu z izleta po Sloveniji najboljši vtis. Toda Slovenijo diči ne samo naravna krasota, ampak ni manj tudi lepota slovenskega slovstva, lepota slovenskega jezika. Zal, danes je šolstvo v naši državi tako prirojeno, da se slovenščina na hrvaških in srbskih šolah sploh ne poučuje, dočim se v Sloveniji že v ljudskih šolah prav intenzivno poučuje srbohrvaščina in cirilica. Sloveni nikakor nismo proti učenju srbohrvaščine in cirilice na naših šolah; prav je, da slovenska šolska mladina spoznava bratski srbski narod, zgodovino njihovega junaštva in slovstvo bratskega hrvaškega naroda — to more le pospeševati medsebojno spoznavanje združenih treh narodov. — Krivice no pa je, da se slovenščina na hrvaških in srbskih šolah prav nič ne goji; zato Slovenec srbski in hrvaški narod po treh letih zedinjenja primeroma še prav malo pozna. Slovenski železničarji na Hrvaškem se prav pridno uče hrvaščine, dočim pri hrvaških železničarjih ne najdemo zmisla in zanimanja za slovenščino. Otroci slovenskih železničarjev v Zagrebu nimajo prilike, da bi se v hrvaških šolah poleg hrvaščine učili tudi materinščine, ker se slovenščina sploh ne poučuje. — Kam to vodi? — Vsek navdušen Jugoslovanc naj zna vse tri jezike, to prav nič ne bo škodovalo zedinjenju, ampak prav nemogoče koristilo. Tako je naše mnenje. — Več prizadetih.

Ljubljanski dogodki.

Ij Miklavžev večer za otročiče svojih članov priredi 5. t. m. zvečer I. ljublj. delavsko konsumno društvo v spodnjih prostorih na Kongresnem trgu št. 2.

Ij Proslava praznika narodnega ujedinjenja. Sinočni koncert, ki ga je v proslavo narodnega ujedinjenja priredilo združenje novinarjev, je privabil v Union toliko množico ljudi, kakršne že dolgo ni bilo na prireditvah. Vse vstopnice, sedeži in stojišča, so bile razprodane in mnogo ljudi je moralo oditi, ker si niso pravočasno preskrbeli vstopnic. Koncert sam je bil zelo zanimiv. Nastopila so vsa ljubljanska pevka društva, ki so z velikim uspehom izvajala pevske točke. Nastopi solistov gospe Pavle Lovšetove in gg. Romanovskega in Sovilskega so poslušalce navdušili. Za svoje umetniško izvajanje so želi iskren in dolgotrajen aplavz. Po koncertu se je razvila neprilipena zabava, pri kateri je sodelovala godba Dravske divizije pod vodstvom kapelnika g. dr. Čerina.

Ij Pobijanje draginje življenjskih potrebščin. Občinsko sodišče za pobijanje draginje v Ljubljani je odredilo sledečo kazni: Picelj Peter, pekovski mojster v Rečni ulici, je bil obsojen na 10.000 din. globe, ker je pekel prelahke kruh. — Ker ni sta imela označenih cen sta bila obsojena na globo 1000 din. Črtalič Oroslav, trgovec z mešanim blagom in mesarski mojster Sagneister Anton v Spod. Siški. — Zaradi navijanja cer že predkaznovana mesarica Ham Marija je bila obsojena na 1000 din. globe, ker je prekoračila maksimalne cene. — Vnovčevalnica za živino in mast, je prodajala 12. novembra t. l. mast po 2 K kg, dasi je bila uradno obveščena, da ne sme prekoračiti maksimalne cene 85 K. Zaradi prekoračenja maksimalne cene je bila tvrdka obsojena na 10.000 din. — Mesar Marčan je bil radi prekoračenja maksimalne cene obsojen na 25.000 din. (100.000 K) in na 10 dni zapor.

Ij Maksimalne cene slanini. Občinsko sodišče v Ljubljani je v svoji seji dne 28. novembra t. l. sklenilo z ozirom na padež nakupne cene živim prašičem, določiti sledeče maksimalne cene: 1. Slanina krajskih prašičev po 4 cm debeline brez kože za kg 55 K; trebušna slanina brez kože za kg 50 K; 2. hrvaških prašičev slanina prve vrste brez kože in nad 8 cm debeline za kg 76 K; za 4-8 cm debelo slanino brez kože za kg 70 K. Ta cenik stopi v veljavo z dnem 3. decembra 1921.

Ij Glas trgovskih nastavljenec. Gremij trgovcev te dni prav pridno obvešča svoje člane, da bodo trgovine odprte nedeljo pred sv. Miklavžem in nedeljo pred božičem. Ker se bodo brez dvoma vsi trgovci tega sklepa držali, bi bilo prav umestno, da jih gremij tudi obvesti in pa podučiti, da je treba za nedeljsko delo uslužbenec posebej plačati, ker marsikateri trgovci tega ne ve, ali noče vedeti. —

Trg. nastavljenec.

Ij Beg umobolne. Z opazovalnega oddelka tuk. bolnice je pobegnila 26 letna Antonija Grudnik iz Smilavža na Štajerskem. Imela je obute copate, a na glavi belo ruto. Pred odhodom je s hodnika vzela 600 K vreden plet neke bolniške strežnice.

Ij Tatvina v kopališču. V kopališču hotela »Slon« je bila te dni nekemu gospodu ukradena zlata ura z verižico v vrednosti 3500 kron.

Ij Pobegnil je 12letni gojenec državnega vzgojevališča v Ljubljani Ivan Klun; je majhne in šibke postave in je duševno zaostal.

Ij Tatvina ročnega vozička. V Spodnji Siški, Frankopanska cesta 152, je bil te dni ukraden z dvorišča 4 kolesni voziček, vreden 1000 K.

Iz organizacij.

Delavsko združništvo

Skupščina vseh ljubljanskih prodajalcev 1. Delavskega konsumnega društva se bo vršila v nedeljo, dne 4. decembra t. l. ob 4. uri popoldne v konzumski kleti na Kongresnem trgu št. 2. Člani so vabljeni, da se udeležijo skupščine v obilnem številu.

Lesni delavec.

Selska dolina. Dne 22. novembra smo vložili na pokrajinsko upravo za Slovenijo, gozdarski odsek, v Ljubljani sledečo spomenico: Do leta 1920. je uprava državnih gozdov prodajala posekan in rezan les, kakor je treba, da se potem na žago da. Že leta 1921. pa prodaja uprava stoječ les. Delavstvo državnih gozdov je pri tem obetno prizadeto. Prekupci, to je družbe, tvrde, ki kupujejo od erarja, so sicer stali v nakupni račun znesek 60 kron od metra za delavske plače, v resnici pa plačujejo samo 34 do 39 kron. Do sedaj se je dogajalo, da so se pogodili posredovalci (mešetarji erarja) s tvrdkami za sekane lesa, ki ga sami niso sekali, ampak so samo brez truda profitirali. Zato organizirani delavci terjajo, da firme ta denar za leto 1921. državi vrnejo in se ta denar obrne v dobro prizadetih delavcev ali da se razdeli med delavce ali da se porabi za njihovo starostno ali bolniško preskrbino. Za naprej pa se mora sekane lesa poveriti naravnost tistim, ki sekajo. Pri tem poslu se mora uprava državnih gozdov, da ji je delo olajšano, obrniti na delavsko organizacijo, katere poverjenik je tačas Poljancar Franc, Češnica št. 10. Licitacija za les (sečna doba na Jelovici) naj se pravočasno naznani, to je januarja ali vsaj februarja 1922.

Selska dolina. Dne 22. novembra smo vložili na g. Demšarja sledečo zahtevo: Gosp. Franc Demšar, pos., trgovec, gostilničar, Zali log. — Opozorjamo Vas, da ste svojima dvema zagarjema Mihi Miheliču in Leopoldu Miheliču premalo plačali, in sicer od 7734 kosov bi imeli plačati po 90 vin. od kosa, a plačali ste samo po 60 vinarjev. Prizadeta sta ugovarjala, a niste hoteli nič slišati. Izgovarjali ste se s tem, da plačajo druge tvrde tudi tako, kar pa ni res, ampak da plačajo vse druge firme od 25 mm desk po 90 vinarjev, kakor je bil letošnji običaj. — Neporavnana vsota znaša 2820 K 20 vin. Prosimo, da jima to vsoto nemudoma izplačate, oziroma se dogovorite z njima, če sta pripravljena še počakati, da ne bo nadaljnjih kompikacij.

Rudar.

Trbovlje-Hrastnik. Nad vse čudno je, da je za novo čakalnice in kopališče za delavce v Ojstrem tako malo brige. Ta stavba se že dela skoro dve leti, čeravno je bilo delavcem obljubljeno, da bo gotova do zadnje spomlad. Delavstvo mora pa še vedno hoditi v staro čakalnico, ki pa je daleč stran in brez koristi. Posebno še pozimi, ko je tako ledena. Delavstvo je razburjeno še bolj vsled tega, ker vidi, da se n. pr. kako staro poslopje da hitro podreti in da se daj iz njega napraviti v treh tednih lep hlev.

RUDARSKI VPOKOJENEC.

Jugoslovanska Strokovna Zveza je dobila od socialnega skrbstva naslednji dopis: Pokrajinska uprava, oddelek za socialno skrbstvo, je posredovala v zadevi resolucije rudarskih vpokojencev z dne 29. julija t. l. pri pristojnem rudarskem oblastvu, ki je poslalo sledečo poročilo: »Okrožni rudarski urad v Celju. Št. 4292 V Celju, dne 15. novembra 1921. Kr. rudarsko glavarstvo v Ljubljani. Vloga Jugoslovanske Strokovne Zveze v Ljubljani, Stari trg 2/1, št. 1418, se vrača s sledečim poročilom: 12. novembra 1921 se je vršil izpit motorovodij na vzhodnem okrožju II ter je hotel ob tej priliki preiskati turaadni zastopnik tudi zadeve vloge Jugoslovanske Strokovne Zveze v Ljubljani. Obvestil je o tem Edvarda Kukmana in računovodstvo združene bratovske skladnice v Trbovljah. — Obravnave so se udeležili: g. rudarski nazornik inž. Alojzij Kolka za predsedstvo bratovske skladnice, gg. Ploskovič in Pažan za računovodstvo bratovske skladnice. Zastopnik Jugoslovanske Strokovne Zveze se obravnave ni udeležil, ker je nevedoma odpotoval v Bosno. Pri tej priliki je bilo ugotovljeno glede vloge sledeče: ad 1. pod draginjskimi dokladami so mišljene one doklade, katere izplačuje v smislu naredbe deželne viade za Slovenijo št. 485 z dne 3. novembra 1920 provizionom bratovskih skladnic pokojninski sklad. Te draginjske doklade se odmerjajo po pokojninskem skladu po višini vseh dohodkov vsakega posameznega rudarja. Pod temi različno odmerjenimi dokladami so mišljeni odbitki. — Tozadevno je bilo v duhu 26. in 27. oktobra sklicana v Trbovljah od oddelka za socialno skrbstvo anketa. Udeležili so se: Dr. Kuželj od oddelka za socialno skrbstvo; dr. Likar od pokojninskega sklada; zastopnik Unije slov. rudarjev; zastopnik J. S. Z.; zastopnik občine in dva aktivna uradnika združene bratovske skladnice v Trbovljah. Ta dva sta dala zastopniku polpisane uradne podatke o tej anketi. Pregledane so bile draginjske doklade onih vpokojencev, ki so se priložili radi preizkusa odmerjenih doklad. Nekaterim so bile iste v smislu naredbe zvišane, nekaterim znižane in nekaterim sploh ukinjene. — V splošnem je bilo ugotovljeno, da se celokupne doklade ne morejo zvišati brez prehodne, gori navedene naredbe. V dohodke, ki so merodajni za

Naša društva.

d. Šentjakobska prosveta. V nedeljo, dne 4. decembra ob šestih bo predaval g. stolni vikar Franc Zabet o vednavnem vprašanju našega časa. Vabimo k obilni udeležbi. Vstop prost.

d. Krakovo-Trnovo. Orel ima danes v petek telovadno večer.

d. D. M. v Polju. Miklavžev večer priredi dramatični odsek »Slov. kat. izobr. društva« pri D. M. v Polju v nedeljo dne 4. dec. ob poluštirih popoldne v Ljudskem domu. Vsopred je zelo lep in čisto nov. Zato naj ne zamudi nihče lepe zabave in naj pripelje s seboj svoje malčke. Vstopnina za odrasle 1 dinar, za otroke 50 para.

določitev draginjske doklade, se všteto razen provizije tudi dohodki iz posestev, najmanj itd. — Če je vpokojenec v rudniški službi, se to ne vpoštevata pri določitvi draginjske doklade, ker je služba le nestalna. — Ad 2. O tej točki se ni moglo razpravljati, ker je bil g. Edvard Kukman odsoten in točka sploh ni stvarna. — Ad 3. G. inž. Alojzij Kolka izjavi: Do pred dvema mesecema je rudniški ravnatelj sprejemal rudniške vpokojence po zmoglosti in potrebi in jim je podeljeval delo po telesnih zmoglostih. Sedaj je vsako novo sprejemanje v delo ustavljeno vsled neugodnih stanovanjskih razmer. — Ad 4. Bolniško zavarovanje vseh vpokojencev (če so na delu ali pa ne), ki stanejo v raju bratovsko-skladniškega zdravstva, je v smislu dodatka XVI., št. 20, dopustno. Zavarovanje je prostovoljno in daje pravico na zdravila in zdravniško oskrbo, ne pa na bolniško mezdo. Proti nezgodi je zavarovan vsak vpokojenec, ki je ponovno sprejet v delo. Premogovni deputat vpokojencev znaša tri vozičke na leto. — Glede šikan se ni moglo razpravljati, ker ni bilo zastopnika Jugoslov. Strokovne Zveze ter ni znan noben konkretni slučaj. — Predstojnik v. z. inž. Močnik I. r. — Rudarsko glavarstvo v Ljubljani, dne 23. nov. 1921, št. 2758. Deželni upravi oddelka za socialno skrbstvo v Ljubljani v vednost in eventualno daljše postopanje proti vrnitvi spisov. Turadno posovanje je končano, ker ni dokazov, da se godi komu krivica. Rudarsko glavarstvo: inž. Strgar I. r. O tem se naslov obvešča s pristavkom, da se v zadevi ne more dalje intervenirati. Po naročilu pokrajinskega namestnika višji komisar Mrak I. r.

Prometna zveza.

Zastopniki železničarskih organizacij v Belgradu. Vrhovno vodstvo koaliranih strokovnih organizacij železničarjev cele države je na osnovi ukrepov sklenjenih v Zagrebu dne 20. nov. in v Belgradu dne 28. nov., predložilo osebno ministru saobračaja zahteve za izboljšanje materialnega stanja in za varstvo doseženih pravic. Ta spomenica je istočasno bila predložena predsedniku Pašiču, ministru financ, predsedniku narodne skupščine, predsedniku zakonodajnega odbora in vsem predsednikom političnih klubov. Vsi merodajni vladni faktorji in predstavniki političnih klubov narodne skupščine so priznali upravičenost železničarskih zahtev in izrazili gotovost, da se bodo njihove zahteve ugodno rešile. — Zastopniki železničarskih organizacij so se sinoči vrnili iz Belgrada. — Prometno zvezo je v vrhovnem odboru, ki šteje 8 članov, zastopal tovariš Gorše.

Nabaviljačke zadruge. V nedeljo 27. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor nabaviljačke zadruge v Mestnem domu. Protest proti ustanovitvi te zadruge in ogorčenje proti nasilnosti napram železničarskemu osebju od strani gotovih ljudi je doseglo vrhunec, ko se je otvorilo zborovanje. Izmed navzočih je bil voljen predsednik, kateri je v ostrih besedah izražal nezaupnico proti upravi, proti nasilstvu, in proti ustanovitvi nabaviljačke zadruge. Govorniki so povdarjali, da vidijo skoraj ene in iste obraze kakor pri nekdanji poslovalnici, kjer so tako dobro gospodarili, da so napravili 600.000 K dolga in katere bode gotovo moral zopet plačati železničar z mesečnimi odtelji. Med zvižganjem in upitjem so železničarji zapustili dvorano Mestnega doma. To je važen kojav, da se ne more spekulirati z neumnosjo mase, kakor so to do sedaj imeli navado nekateri. V dvorani je ostalo le 32 ljudi, kateri so si izvolili za predsednika občnega zbora g. Vencajza. Govorilo je več govornikov, toda stvarno nobeden. Govorilo se je tudi o »fanatizirani masi« in marsikatera trda beseda je padla na račun onih, kateri niso bili navzoči. Pristopilo je 79 članov, ker so ne-če pomislilo število 79 proti tisočerm. Če pomislimo število 79 proti tisočerm železničarjem Slovenije, če pomislimo, da so vsi večji kraji solidarno izrekli nezaupnico proti onim, kateri so mislili ustanoviti to zadrugo, vidimo polom na celih črti. Železničarji hočejo svoj denar nazaj, to se pravi: kar jim je uprava utrčala za te nabaviljačke zadruge, do katerih železničarstvo nima zaupanja, se jim mora vrniti!

Vpisovalne pole se bodo 9. t. m. postavile na vseh službenih mestih, da se vpiše kdor se hoče vpisati v nabaviljačko zadrugo. Zgodi se to zato, ker so na občnem zboru dobili samo 79 članov. Sklenili so tudi malo poagiritati, posebno po progi. Tukaj povemo, da se ne more in

ne sme nihče siliti v to zadrugo, ker je od ravnateljstva prišlo, da tisti, kateri ne pristopi, dobi denar nazaj. Za nas je geslo: Denar nazaj! In to naj gre od moža do moža.

Državni prazniki in država. Z državne železnice: Praznik ujedinjenja je državni praznik. Praznuje se 1. decembra na ta način, da ta dan počiva delo. Vlada je pozvala podjetnike, trgovce in druge delodajalce, na se ta dan ne dela, da pa naj se delavci plačajo za ves dan. Tako se je zgodilo, da se je večina delodajalcev pokorila pozivu vlade: včeraj je bil za večino delavstva prost plačan dan. Ne tako na državni železnici. Ta državni zavod — imamo v mislih delavnice — je dopoldne sicer dal delavcem prosto, popoldne pa so morali delati po pet ur, dobili pa so plačani le dve uri dela; 2—3 ure dela pa so morali vršiti zastoj. Človek se čudi, kako je to mogoče. Zasebniki so plačali delavcem prost dan zaradi državnega praznika (eden je celo delavcem plačal po 20 kron več); državni zavod pa delavcem ne plača niti tega, kar so delali. Patriotizem se zahteva od drugih in od delavcev, sami ga pa ne poznajo. Komu se bodo zaračunale tiste 2—3 ure dela popoldne, katere delavcem niso bile vštete? Pravijo, da za državo. To bi bilo sicer prav; toda drugi trdijo, da gre to v fond za nabavljake družbe, da bodo mogli železničarjem vrniti, kar so jim svoj čas odtrgali in kar sedaj zahtevajo nazaj. — O tej zadevi bo treba še govoriti! Tako postopanje se samo obsoja.

Prejeli smo. Prometna zveza v Ljubljani, Stari trg št. 2. V rešitev na tamkajšnji vlogi št. 17 z dne 17. maja 1921 se vam pošilja prepis poročila taboriščne uprave v Strnišcu o predmetni zadevi z obvestilom, da so se železničarskim rodbinam, nastanjenim v »Mladi Boleslavici«, odpustili zaostali najemniški dolgi pri taboriščni upravi v skupnem znesku 110.855 K (stodesettisoč osemsto petdeset kron). — Po naročilu pokrajinskega namestnika šef za socialno skrbstvo. Ribnikar, m. p. — To prizadetim v vednost.

Poselska zveza.

Celje. V nedeljo, 27. novembra ob treh popoldne se je vršil pri nas shod bivše »Zveze služkinj« ki se je pa preimenovala v skupino »Poselske zveze«. Na sestanku je poročal tov. Cvikelj iz Ljubljane.

Po sestanku se je sklenilo, zavzeti se z vsoto za organizacijo, da bo najkrajšem času vsaka služkinja članica svoje strokovne organizacije. Po novem letu se bo začelo s strokovnim posredovanjem, tako da se tudi v Celju razmere uredijo.

Ljubljana. V nedeljo, dne 27. novembra se je vršil v Mestnem domu shod služkinj. Sprejela se je resolucija, v kateri izjavlja Poselska zveza, da bo vztrajala na svojih zahtevah, izraženih v tarifi. Zato poziva vlado, da jo v tem podpira. Poziva tudi gospodinj, one nekatere, ki se upirajo, da priznajo služkinjam pravico, kot so jo priznale že večina gospodinj. Poselska zveza zahteva tudi, da vlada izda v smislu Poselskega reda določene legitimacije. Predlaga, da se ustanovi Poselsko razsodišče, v katerem bi bile zastopane gospodinj, služkinje in vladni zastopnik. To razsodišče bi razsojalo v posameznih sporih med služkinjami in gospodinjami.

Seja »Poselske zveze« se vrši danes zvečer v prostorih J. S. Z., Stari trg 2/I. Ura kot ponavadi.

Popis razmer služkinj. Ker v Krekovi prosveti ni prostora za dneve popisa, se vrši popis v prostorih Jugoslov. Strokovne zveze, Ljubljana, Stari trg št. 2, I. nadstropje. Kakor smo že zadnjič javili, se vrši popis od 5. decembra naprej. Pozivljamo tem potom še enkrat vse služkinje, da se zagotovo odzovejo popisu, ker je v njih lastnem interesu.

Posredovalnica JSZ.

Pisarniški uradnik išče primerne službe. Naslov pove tajništvo Jugoslovanske strokovne zveze.

Službe išče kontoristinja, večja strojepisja in stenografije. Natančnejša pojasnila daje Jugoslov. Strokovna Zveza, Ljubljana, Stari trg 2, I. nadst.

k Pet kupletov za en glas s klavirjem. Zložil Anton Grum. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena: I. Kranjske šege in navade K 6.—, II. a) Učeni Mihec b) Slabi časi K 10.—, III. a) Nezadovoljnost b) To zares užitek ni K 10.— Slovenskih izvirnih kupletov nam je sploh manjkalo in smo bili tozadevno v vidni zadregi. Kar jih imamo so docela vse tujega največ nemškega izvora, prestavljeni na slovenski jezik. Bila je torej nujna potreba z izdajo slovenskih kupletov. Skladbe se odlikujejo po izvirnosti napevov, kakor tudi po besedilu. Spremljava klavirja je prav lahka, napevi kupletov melodijozni, za naše razmere (zlasti po deželi) kar najbolj primerni. Besedilo je za današnje čase kakor

nalašč. Priporočamo jih vsem našim društvom in organizacijam, saj bodo nudili veliko prirčne zabave in razvedrila.

ZA MIKLAVŽEVA IN BOŽIČNA DARILA posežite zlasti inteligentni krogi po dr. Opekovi knjigi

Za resnico,

ki brani v govorniški obliki glavne temelje vere. Vsi naši listi so se o knjigi zelo priporočilno izrazili. Najnazadnje piše »Sedanjost: ZA RESNICO — osemnajst obrambnih govorov dr. M. Opeke... je eno najznamenitnejših del v obrambo vere. — Najboljše znamenje zanimanja za knjigo pa je to, da se je taiste v enem mesecu razprodalo pol naklade, t. j. 1500 izvodov. — Naroča se v prodajalni K. T. D. H. Ničman v Ljubljani za 28 kron (7 D), po pošti 32 K (8 D.)

NAJPRIMERNEJŠE MIKLAVŽEVO DARILLO

je gotovo letošnji ŽEPNI KOLEDARČEK, katerega je izdala tudi letos Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani v pravilni in priročni obliki. Cena najboljši pegamoid vezavi je 24 K, s svinčnik. 28 K, priprosta a trpežna vezava 16 K.

Širite „NOVI ČAS“

STROJI za obdelovanje lesa
turbine, zvonovi
Strojne tovarne in livarne d.d. v Ljubljani

Vsak naročnik naj pridobi vsaj 2 nova!

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar
Izdaja konzorcij »Novega Časa«
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Več krojaških pomočnikov

treznih in vestnih delavcev za delo v tovarni se sprejme takoj. Samostojni dobri proti garanciji delo na dom. — Stalno delo zasigurano. — Vpraša se: Ljubljana, Emonska cesta št. 8 v pisarni. 110

Proda se hiša št. 46 v Bevkem

prav blizu kolodvora Trbovlje, s petimi stanovanji in zeliščnim vrtom, pripravna za trgovino ali rokodelstvo. Ugodnost za kurjavo. Naslov pove uprava tega lista pod št. 111.

Tovarna
JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip 4
Podružnica: Še enburgova ul. 4.

Barva vsakovrstno blago.
Kemice o čisti obleke.
Sve očišča ovratnike, za posušnice in srajce

Podružnice: **Maribor** Novo mesto **Kočevje**
Gospodarska ul. 38. Glavni trg. Štev. 39.

F. BRUMAT
LJUBLJANA
Usakovrstno manufakturo in tkanine
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.

Vsak zaveden krščanski sociallec je član
I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani.
Skupno število prodajalnih 37.
Vse potrebščine kupujte samo v konsumnih prodajalnah, kjer dobite vedno najboljše in najcenejše blago; pridobivate nove člane in jih priglasujete v prodajalnah!
Zadruga sprejema tudi hranilne vloge članov in jih obrestuje po 5%.
Kdor kupuje v konsumu, nosi dobiček sebi!

Manufakturni oddelek Gospodarske Zveze
(na dvorišču) Ljubljana, Dunajska c. 29

Oglejte si veliko zalogo raznovrstnega manufakturnega blaga; veliko izbiro čevljev in vsakovrstnega usnja na debelo in drobno.

Vplačana delniška glavni K 30.000.000.
SLOVENSKA BANKA
Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.
LJUBLJANA, KREKOV TRG 10, nasproti „MESTNEMU DOMU“.
Telefon št. 567.
Ček, račun 12.205.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Postni ček, rač. št. 11.323.
Telefon št. 54.
Mariljin trg št. 8.
Jugoslovanski kreditni zavod
r. z. z. o. z. v LJUBLJANI.
Sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po hranilne vloge se izplačujejo brez odpovedi — Hranilne vloge z odpovednim rokom se obrestujejo po dogovoru.
Denarni promet v lanskem letu: 128.000.000 kron.
Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.
Podružnica v MURSKI SOBOTI in DOLNJI LENDAVI.
4 1/2 %
Čistih brez odbitka. Izveni ljubljanski vlagatelji dobe postne po o. n. c. Izdaja čeka, nakaznice in akreditiva na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poročilo, vrednostna papirja in na blago, ležajo v javnih skladiščih.
Jamstvena glavni ca 2 in pol milijona kron.
Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Zadružna Gospodarska banka d. d.
Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/I
(začasno v prostorih Zadružne zveze).
Telefon št. 21.
Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, ŠIBENIK.
Ekspozitura: BLED. — Interesna skupnost s: Sveopčo Zanatijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.
Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.
Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.
Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.